

2. *Stevenson, J.* Kalpa sutra, and nava tatva [Electronic resource] / J. Stevenson. – Mode of access: <https://archive.org/details/in.ernet.dli.2015.187607/mode/2up?q=1847>. – Date of access: 09.12.2023.

3. *Jain, M. C.* Life Of Mahavira / M. C. Jain. – Allahabad, 1908. – 91 p.

4. *Bloomfield, M.* The Life and Stories of the Jaina Savior, Pārçvanātha / M. Bloomfield. – Baltimore: Johns Hopkins Press, 1919. – 254 p.

5. *Bhattacharya, B. C.* The Jaina Iconography / B. C. Bhattacharya. – New Delhi: Motilal Banarsidass, 1939. – 171 p.

6. *Shah, C. J.* Jainism in north India / C. J. Shan. – Bombay: Longmans, Green and co., 1932. – 292 p.

7. *Zimmer, H.* Philosophy of India / H. Zimmer. – New Delhi: 1953. – 687 p.

8. *Winternitz, M.* A History of Indian Literature / M. A. Winternitz. – Motilal Banarsidass Publishes: 1996. – Vol. 2. – 601 p.

9. *Jain, K. C.* Lord Mahavira And His Times / K. C. Jain. – Delhi: Longmans, Green and co., 1991. – 408 p.

10. *Dundas, P.* The Jains / P. Dundas. – London, 2002. – 368 p.

(Дата подачі: 05.02.2024 г.)

В. М. Бароўская

Інстытут гісторыі, Нацыянальная акадэмія навук Беларусі, Мінск

V. Borovskaya

Institute of History, National Academy of Sciences, Minsk

УДК 327 (476:4-470)“1930/1939”

СПРОБЫ ЎСТАЛЯВАННЯ НАВУКОВАГА ДЫЯЛОГУ ПАМІЖ БССР І ПОЛЬШЧАЙ ПА ЗАХОДНЕБЕЛАРУСКАЙ ПРАБЛЕМАТЫЦЫ Ў 1930–1939 ГГ.

ATTEMPTS TO ESTABLISH A SCIENTIFIC DIALOGUE BETWEEN THE BSSR AND POLAND ON THE WESTERN BELARUSIAN PROBLEM IN 1930–1939

У артыкуле за кошт прыцягнення шырокага кола архіўных крыніц, якія ўпершыню ўводзяцца ў навуковы зварот, выкарыстання спецыяльна-гістарычных метадаў, прынцыпаў гістарызму і аб'ектыўнасці робіцца выснова, што навуковае савецка-польскае супрацоўніцтва міжваеннага часу хоць і мела пазітыўную дынаміку і стабільныя формы адносін, аднак не адрознівалася планавасцю і рэгулярнасцю. Гэта адбівалася на дзейнасці даследчых цэнтраў паланістыкі, у тым ліку і Камісіі па вывучэнні Заходняй Беларусі, якая рабіла спробы ўсталявання навуковага дыялогу з навукова-даследчым інстытутам Усходняй Еўропы ў Вільні.

Ключавыя словы: Рыжскі дагавор; БССР; Польшча; навукова-культурныя сувязі.

In the article, due to the involvement of a wide range of archival sources, which are introduced into scientific circulation for the first time, the use of special historical methods,

the principles of historicism and objectivity, it was possible to come to the conclusion that the scientific Soviet-Polish cooperation of the interwar period, although it had positive dynamics and stable forms relations, however, did not differ in planning and regularity. This had an impact on the activities centers of Polish studies, including the Commission for the Study of Western Belarus, which attempted to establish a scientific dialogue with the Eastern European Research Institute in Vilnius.

Keywords: Riga Treaty; BSSR; Poland; scientific and cultural cooperation.

Падпісанне Рыжскага мірнага дагавора паміж савецкімі рэспублікамі і Польшчай у сакавіку 1921 г. заклала пачатак новага этапу ў развіцці двух-баковых навуковых і культурных сувязей. Асноўныя айчынныя і замежныя напрацоўкі па праблеме з'явіліся ў 1970-я гг. Варта адзначыць працы А. Я. Іофе [1], Т. П. Агапкінай [2], А. Л. Дзіўнагорцава [3], М. М. Чарных [4]. Сярод сучасных даследчыкаў праблемы неабходна ўгадаць І. У. Тарасаву [5] і Т. Р. Семакіну [6]. Аднак, на жаль, у згаданых артыкулах амаль цалкам адсутнічала беларуская праблематыка, навуковыя ўзаемаадносіны БССР і Польшчы ў 1930–1939 гг. не становіліся аб'ектам самастойнага даследавання. Даследаванне вопыту ўзаемаадносін паміж дзяржавамі з рознымі грамадска-палітычнымі і культурна-канфесійнымі сістэмамі, паміж уладай і этнічнымі групамі, на розных этапах гісторыі Беларусі, у тым ліку ў міжваенны адрэзак часу, мае значны практычны вынік.

Асноўнымі крыніцамі па праблеме сталі матэрыялы Цэнтральнага навуковага архіва Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі (фонды 1 (Прэзідыум Акадэміі навук БССР), 67 (Інстытут беларускай культуры), 68 (Камісія па вывучэнні Заходняй Беларусі)), Нацыянальнага архіва Рэспублікі Беларусь (фонды 42 (Народны камісарыят асветы БССР)), Архіва знешняй палітыкі Расійскай Федэрацыі (фонд 188 (Матэрыялы Калегіі Народнага камісарыята замежных спраў)). Большасць архіўных матэрыялаў упершыню ўводзіцца ў навуковых зварот.

Згодна з артыкулам XI Рыжскага мірнага дагавора прадугледжвалася рээвакуацыя культурных каштоўнасцей, архіўных матэрыялаў, кніжных збораў, вывезеных падчас падзелаў Рэчы Паспалітай, з 1772 г. па 1917 г.; стварэнне Змешанай рээвакуацыйнай і спецыяльнай камісіі. 8 кастрычніка 1921 г. камісія прыступіла да працы, і ўжо праз 20 дзён паўнамоцны прадстаўнік РСФСР у Варшаве Л. М. Карахан заявіў аб перадачы ў бліжэйшы час першай партыі твораў мастацтва.

10 ліпеня 1925 г. СССР і Польшча падпісалі папярэднюю дамову, а 16 лістапада 1927 г. заключылі Генеральную дамову, якая падводзіла канчатковы вынік працы Змешанай спецыяльнай камісіі. На яе аснове ў далейшым адбывалася перадача культурных каштоўнасцей, архіўных і бібліятэчных матэрыялаў, якая была скончана да 1932 г. Паўнамоцны прадстаўнік СССР у Польшчы Д. У. Багамолаў адзначаў, што Генеральная дамова стала «значным крокам наперад на шляху культурнага збліжэння народаў СССР і Польшчы». Указваючы на аб'ектыўныя перадумовы таго збліжэння, ён заявіў: «Непамерна важным з'яўляецца ўмацаванне

ўзаемаадносін паміж прадстаўнікамі навукі, мастацтва і літаратуры абедзвюх краін з мэтай узаемага азнаямлення і абмену культурнымі дасягненнямі» [7, с. 228]. У сувязі з працай Змешанай спецыяльнай камісіі было пастаўлена пытанне аб допуску да архіўных матэрыялаў вучоных абодвух бакоў на ільготных умовах, што знайшло адлюстраванне ў пра-таколе 1933 г. У тым жа годзе савецкі бок перадаў Польшчы яшчэ шэраг дакументаў, якія датычыліся польскага нацыянальна-вызваленчага руху. У 1936 г. у Польшчу былі дасланы фотакопіі лістоў Г. Сенкевіча і матэрыялы, якія датычыліся яго абрання ганаровым членам Расійскай Акадэміі навук.

Зацікаўленасць Савецкай дзяржавы ў развіцці навуковых і культур-ных адносін стала штуршком да стварэння ў 1925 г. Усесаюзнага таварыства культурнай сувязі з замежжам (УТКС), асноўнай мэтай якога, як указана ў статуте, было «садзейнічанне ўсталяванню і развіццю навуковай і культурнай сувязі паміж установамі, грамадскімі арганізацыямі і асобнымі навуковымі і культурнымі працаўнікамі СССР і замежжа» [8, арк. 40]. Са стварэннем УТКС культурныя сувязі пераўтвараліся ў справу дзяржаўнай важнасці, адносіны розных савецкіх культурных устаноў з адпаведнымі замежнымі ўстановамі ўпарадкоўваліся і каардынаваліся, набывалі рэгулярнасць і планавасць. У УТКС быў створаны аддзел Польшчы і прыбалтыйскіх краін. Упаўнаважаным таварыства ў Польшчы стаў М. П. Аркадзьеў. УТКС устанавіў непасрэдныя кантакты з культурнымі і навуковымі ўстановамі Польшчы, з вядомымі прадстаўнікамі польскай культуры і навукі. Па ініцыятыве УТКС адбывалася падрыхтоўка і выданне розных інфармацыйных матэрыялаў, у тым ліку і так званага Беларускага бюлетэня. Згодна з перапіскай УТКС і Інстытута беларускай культуры (Інбелкульт) у сярэдзіне верасня 1928 г. адносна яго падрыхтоўкі, становішча зразумелым, што планавалася публікацыя на трох асноўных замежных мовах для распаўсюджвання гэтых матэрыялаў сярод «інтэлігентных чытачоў Еўропы і Амерыкі». Бюлетэнь павінен быў складацца з раздзелаў аб народнай гаспадарцы, народнай асвеце, беларускай мове і Заходняй Беларусі, выяўленчым мастацтве, у канцы меўся шырокі бібліяграфічны паказальнік, карыстаючыся якім «кожны чытач замежжа, які жадае папоўніць свае веды аб Беларусі, зможа запатрабаваць адпаведную літаратуру». Фактычны матэрыял і непасрэдна сам макет бюлетэня быў падрыхтаваны беларускім бокам і накіраваны для ўзгаднення ў Маскву. Праз некаторы час на адрас Інбелкульты прыйшло патрабаванне аб унясенні пэўных карэктур і змен. УТКС рэкамендаваў «па тактычных меркаваннях некалькі згладзіць вострыя выпадкі супраць Польшчы, якія маюцца ў главе аб Заходняй Беларусі. Нам падаецца, што гэта зроблена намі на карысць асноўнаму зместу гэтай главы» [9, арк. 101–102]. Таксама адзначалася, што «вялікае значэнне для паспяховасці Беларускага бюлетэня за мяжой мае забеспячэнне яго дастатковай колькасцю цікавых ілюстрацый: дзве карты Беларусі (палітычная і этнаграфічная), фотаздымкі паэтаў Я. Купалы і Я. Коласа, здымкі

з гравюр, нацыянальных музыкальных інструментаў, старажытных ювелір-ных вырабаў, лепшых карцін і тэатральных пастацовак» [9, арк. 103]. Аднак нягледзячы на значную працу, зробленую беларускімі вучонымі, выданне Беларускага бюлетэня так і не адбылося.

Важнае месца ў пашырэнні навуковых сувязей з Польшчай мела Камісія па вывучэнні Заходняй Беларусі (П. В. Мятла, П. А. Гарбацэвіч, Л. А. Бабровіч, Я. С. Багданскі, Б. Ф. Фрышман, К. А. Борскі, Я. М. Шнэй-дэр). Яна была створана ў 1925 г. пры Прэзідыуме Інбелкульта. У яе ўстаўных дакументах адзначалася, што «ўсебаковае вывучэнне капіталістычных краін, якія знаходзяцца па суседству з намі, з'яўляецца важным для пад-няцця абароназдольнасці краіны цалкам. У асабліваці важна для нас вы-вучаць Заходнюю Беларусь, якая ў выпадку выступлення супраць нас Польшчы пераўтворацца ў плацдарм вайны. Праца камісіі можа аказаць вялікую дапамогу ў справе ўмацавання інтэрнацыянальнага выхавання працоўных і калгаснікаў. Вынікі даследавання будучы таксама выкарыстаны брацкімі камуністычнымі партыямі. Неабходна развіць працу Камісіі, стварыць умовы для таго, каб яна змагла правільна выконваць свае задачы. Для гэтага трэба забяспечыць яе бальшавіцкімі кваліфікаванымі навуковымі сіламі, у асабліваці ўмацаваць кіраўніцтва працай Камісіі з боку партыі і Прэзідыума БАН» [10, арк. 20].

Па ініцыятыве Камісіі па вывучэнні Заходняй Беларусі (Камісія) пла-навалася правядзенне ў жніўні 1925 г. – лютым 1926 г. I Беларускага на-вуковага кангрэсу [10, арк. 2–3]. Згодна са справаздачай Камісіі па арганіза-цыі прадугледжваўся ўдзел каля 80 дэлегатаў з розных еўрапейскіх краін, у тым ліку і Польшчы. Усе навуковыя міжнародныя сувязі адбываліся праз пасрэдніцтва УТКС. Сярод удзельнікаў кангрэсу неабходна адзначыць многіх польскіх навукоўцаў і прадстаўнікоў нацыянальна-вызваленчага руху ў Заходняй Беларусі. I Беларускі навуковы кангрэс павінен быў праца-ваць у рамках чатырох падкамісій: мовы і літаратуры; гісторыі, археалогіі, этнаграфіі і мастацтва; прыроды і медыцыны; эканомікі. Прадугледжвалася выданне інфармацыйна-статыстычнага зборніка аб дасягненнях культуры і гаспадаркі БССР з дыяграмамі, картамі і ілюстрацыямі. Аднак ініцыятыва Камісіі не знайшла падтрымкі не толькі сярод Прэзідыума Інбелкульта, але і СНК БССР.

У плане працы бібліятэчна-бібліяграфічнай секцыі Камісіі па вывучэнні Заходняй Беларусі адзначалася, што сістэматычнае і планавае вывучэнне Заходняй Беларусі «выклікае патрэбу ў належнай пастаноўцы бібліятэчна-бібліяграфічнай справы. З прычыны адарванасці ад нас нашых заходніх ча-стак, мы не ведаем і не маем у здавальняючай колькасці літаратуры, якая выйшла ў тых межах, што страшэнна адбіваецца на распрацоўках. Камісія павінна стварыць належны даведачны і арыентыровачны апарат, які даў бы магчымасць вывучэння Заходняй Беларусі планава і паглыблена па ўсіх галінах жыцця» [11, арк. 210–212]. Згодна са справаздачай Камісіі за люты 1934 г. быў накіраваны ліст за мяжу з прапановай даслаць адпаведную

літаратуру, аднак якіх-небудзь значных вынікаў гэта ініцыятыва не мела. Была ўсталявана сувязь толькі з кніжным магазінам «Шлапяліс» у Вільні [12, арк. 7].

Цікавасць польскай навуковай грамадскасці, у першую чаргу прадстаўнікоў нацыянальнага руху ў Заходняй Беларусі з цэнтрам у Вільні, вылілася ў стварэнне ў 1930 г. навукова-даследчага інстытута Усходняй Еўропы. Як указвалася ў статуте Інстытута, галоўнай мэтай яго дзейнасці было «даследаванне з гістарычнага, географічнага, эканамічнага, культурнага, грамадскага і палітычнага пункта гледжання земляў і дзяржаўных утварэнняў паміж Чорным і Балтыйскім марамі, а таксама насельніцтва, якое на гэтай тэрыторыі пражывае. Пашырэнне ведаў аб згаданых землях і людзях» [13, к. 2]. Інстытутам былі ўсталяваны сувязі па кнігаабмене з Беларускай дзяржаўнай бібліятэкай. Доказам гэтаму служыць службовая перапіска паміж членам Інстытута С. Рыгелем, які адначасова з'яўляўся дырэктарам бібліятэкі Віленскага ўніверсітэта, і І. Б. Сіманюскім, дырэктарам Беларускай дзяржаўнай і ўніверсітэцкай бібліятэкі [14, арк. 18]. Па ініцыятыве Інстытута адбывалася вывучэнне эканамічнага развіцця СССР (становішча знешняга гандлю, фінансава-крэдытнай сістэмы, прамысловасці) з выданнем «Квартальных аглядаў эканомікі СССР». Была арганізавана праца па зборы інфармацыі аб дзяржаўна-прававым упарадкаванні СССР, абапіраючыся на звесткі са сродкаў масавай інфармацыі [15, к. 5–6]. Таксама была складзена падрабязная картатэка выданняў па розных тэматыках: дзяржаўнага ладу СССР, нацыянальных адносін, дзейнасці Камінтэрна, знешняй палітыкі, права і судаводства, гісторыі РККА, рэвалюцыйнага руху ў Расійскай імперыі, становішча адукацыі і выхавання, навукі і культуры і інш. Тэматыка арганізаваных Інстытутам у 1930–1934 гг. навукова-папулярных лекцый (У. Студніцкага «Палітыка Савецкай Расіі», М. Кавалеўскага «Нацыянальная палітыка СССР», А. Латоцкага «Рэлігійныя пытанні ў СССР», А. Якубісяк «Асновы камунізма», В. Сукеніцкага «Стан савецкай навукі. Справаздача ад навуковай камандыроўцы ў СССР», М. Ваньковіча «Асадніцтва на паўночна-ўсходніх землях II Рэчы Паспалітай», Я. Клапатоўскага «Асвета ў СССР») яскрава сведчыла аб дастаткова высокім узроўні саветалагічнай школы і агульнай зацікаўленасці ва ўсебаковым вывучэнні СССР. На старонках «Штогодніка навукова-даследчага інстытута Усходняй Еўропы ў Вільні» публікаваліся вынікі працы Інстытута. Так, у артыкуле С. Выслаўха «Роля нелегальнай КПЗБ у нацыянальным руху беларусаў у II Рэчы Паспалітай» падкрэсліваецца залежнасць кіраўніцтва КПЗБ ад рашэнняў Камінтэрна [7, с. 68]. Неабходна адзначыць, што крыніцамі для напісання большасці даследаванняў Інстытута служылі факты з розных перыядычных выданняў, як савецкіх, так і замежных, што зніжала ўзровень навуковасці гэтых прац.

Большай папулярнасцю ў БССР, асабліва ў супрацоўнікаў Камісіі па вывучэнні Заходняй Беларусі БАН, карыстаўся бюлетэнь Інстытута «Балтыкаславіца», які ўваходзіў у 1933–1939 гг. Адзін з нумароў бюлетэня

меўся і ў БАН у Мінску [16]. На яго старонках убачылі свет артыкулы А. І. Луцкевіча «Беларускі музей ім. Івана Луцкевіча ў Вільні», С. Станкевіча «Інстытут беларускай культуры і Беларуская акадэмія навук у Мінску», Я. Станкевіча «Стан даследаванняў па класіфікацыі беларускіх дыялектаў» [16, арк. 47–52]. Гэтыя спробы асэнсавання навуковых здабыткаў і справы арганізацыі навукова-даследчай дзейнасці БССР адрозніваліся тэндэнцыйнасцю, мелі недастаткова абгрунтаваныя высновы, аднак служаць добрым доказам таго, што як у БССР (на прыкладзе працы Камісіі па вывучэнні Заходняй Беларусі), так і сярод нацыянальных дзеячаў Заходняй Беларусі мелася павышаная цікавасць да дзейнасці адзін аднаго, рабіліся спробы наладжвання пэўнага навуковага дыялогу. Так, у БССР па ініцыятыве Інбелкульта ў 1928 г. была перавыдадзена праца Я. Станкевіча «Дыспаліталізацыя ў беларускай мове». Гэты смелы крок кіраўніцтва пасля быў асуджаны на пасяджэнні Прэзідыума БАН 11 кастрычніка 1929 г. [17, арк. 25]: «Размяшчэнне артыкула ў выданні Інбелкульта справядліва выклікае глыбокае абурэнне савецкага грамадства, што і адбілася на старонках газеты “Звязда” (ад 1 кастрычніка 1929 г.) і газеты “Праўда” (8 кастрычніка 1929 г.). Безумоўна, размясціўшы артыкул Я. Станкевіча, Інбелкульт (БАН) дапусціў грубейшую палітычную памылку. Ён гэтым даў усім здраднікам тыпу Я. Станкевіча повад называць БАН “нашай” Акадэміяй. Факт размяшчэння артыкула фашыста Станкевіча ў выданні Акадэміі тлумачыцца прыкрым для Акадэміі недаглядам. Гэтае тлумачэнне Прэзідыум БАН вызначае не для свайго апраўдання, бо факт памылкі застаецца фактам. У выданнях БАН не можа быць месца для “прац” ворагаў пралетарскай дзяржавы» [17, арк. 26].

Асаблівасцю навуковых сувязей БССР і Польшчы, у адрозненне ад аналагічнага супрацоўніцтва навукоўцаў СССР і Польшчы, з’яўлялася наяўнасць агульнага аб’екта вывучэння – Заходняй Беларусі. Даследаванні па заходнебеларускай праблематыцы ажыццяўляліся як у рамках Інстытута беларускай культуры (Беларускай акадэміі навук), так і ў Навукова-даследчым інстытуце Усходняй Еўропы ў Вільні. Наладжванне тэматычнага навуковага дыялогу адбывалася шляхам спарадычных сустрэч на канферэнцыях і праз абмен думак на старонках перыядычных выданняў, атрыманых дзякуючы кнігаабмену. Нягледзячы на той факт, што паступленні польскамоўнай літаратуры ў БССР знаходзіліся на другім месцы пасля нямецкамоўных, агульны ўзровень арганізацыі працэсу кнігаабмену не дазваляў наладзіць якаснае навуковае даследаванне. Аб’ём матэрыялаў, якія паступалі пры дапамозе Міжнароднага бюро кнігаабмену, быў недастатковым для арганізацыі належнай навуковай працы пры бібліятэках рэспублікі. Гэта адбівалася на дзейнасці даследчых цэнтраў паланістыкі, у тым ліку і Камісіі па вывучэнні Заходняй Беларусі.

Спіс выкарыстаных крыніц

1. *Иоффе, А. Е.* Международные связи советской науки, техники и культуры, 1917–1932 / *А. Е. Иоффе.* – М., 1975. – 117 с.

2. Агапкина, Т. П. Переписка польских и советских писателей (к истории польско-советских литературных связей 20–30 годов) / Т. П. Агапкина // Советское славяноведение. – 1973. – № 4. – С. 96–110.

3. Дивногорцев, А. Л. Первые контакты советских и зарубежных библиотекарей (20-е годы) / А. Л. Дивногорцев // Советское библиотековедение. – 1985. – № 3. – С. 102–110.

4. Falkowicz, S. Polsko-radziecka współpraca kulturalna i naukowa w okresie międzywojennym / S. Falkowicz, M. Czernych // Dzieje najnowsze. – 1970. – № 2. – С. 105–123.

5. Тарасова, И. В. Роль Всесоюзного общества культурной связи с границей в развитии международного книгообмена в 1925–1928 гг. / И. В. Тарасова // Традиционная и инновационная наука: история, современное состояние, перспективы: сб. ст. – Уфа, 2015. – Ч. 5. – С. 83–91.

6. Семакина, Т. Р. Непонятая литература, подозрительные пьесы и всемогущая цензура: к вопросу об идеологических противоречиях в польско-советских культурных контактах на рубеже 1920–1930-х гг. / Т. Р. Семакина // Славянский альманах. – 2022. – № 3–4. – С. 381–393.

7. Документы и материалы по истории советско-польских отношений: в 11 т. – М., 1966. – Т. 4. – 560 с.

8. Архіў знешняй палітыкі Расійскай Федэрацыі (АЗП РФ). – Ф. 188. Воп. 7. Спр. 28.

9. Цэнтральны навуковы архіў Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі (ЦНА НАН Беларусі). – Ф. 67. Воп. 1. Спр. 31.

10. ЦНА НАН Беларусі. – Ф. 68. Воп. 1. Спр. 3.

11. ЦНА НАН Беларусі. – Ф. 67. Воп. 1. Спр. 35.

12. ЦНА НАН Беларусі. – Ф. 67. Воп. 1. Спр. 23.

13. Літоўскі цэнтральны дзяржаўны архіў (ЛПЦДА). – Ф. 53. Ар. 23. В. 2368.

14. НАРБ. – Ф. 42. Воп. 1. Спр. 295.

15. ЛПЦДА. – Ф. 9. Ар. 13. В. 3299.

16. ЦНА НАН Беларусі. – Ф. 67. Воп. 1. Спр. 34.

17. ЦНА НАН Беларусі. – Ф. 1. Воп. 1. Спр. 2.

(Дата падачы: 05.02.2024 г.)

Ф. Ю. Бохан

Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт, Мінск

F. Bokhan

Belarusian State University, Minsk

УДК 94(476)“17/18”

МАГНАЦКІЯ ПАРТЫЎ Ў САЦЫЯЛЬНА-ПАЛІТЫЧНЫМ ЖЫЦЦІ ВКЛ У КАНЦЫ XVII – XVIII СТ.

MAGNATIC PARTIES IN SOCIAL AND POLITICAL LIFE OF THE GDL IN THE END XVII–XVIII CENTURIES

У артыкуле разглядаецца дзейнасць магнацкіх аб'яднанняў XVII–XVIII стст. Па выніках аналізу пэўных характарыстык і на падставе факталогіі робіцца абгрунтаванае аб правамернасці ўжывання тэрміну «магнацкая партыя» ў дачыненні да супольнасцяў,